

Преодоляване на разделенията и премахване на пречките пред възстановяването

Кристалина Георгиева, управляващ директор на МВФ

Вашингтон, окръг Колумбия, 5 октомври 2021 г.

1. Увод

Buongiorno a tutti voi

Благодаря ви за топлото посрещане. Благодаря на университета „Бокони“ и на националния координатор на Г-20 и председател на Италианския институт за международни политически изследвания (ISPI) за поканата да участвам в това важно събитие на Г-20. Радвам се също така да се присъединя към Марио и Паоло за днешната ни дискусия.ⁱ

Сигурна съм, че подобно на младите хора навсякъде по света, студентите в университета „Бокони“ са развълнувани от завръщането си към присъственото обучение, а с това и от подновеното чувство за енергия и оптимизъм.

Така стигаме до добрите новини за световната икономика. През последните 10 месеца ваксините помогнаха за спасяването на живота на милиони хора. Заедно с изключителната политическа подкрепа това ни позволи да направим крачка *напред* от кризата към възстановяването.

Но това е само част от общата картина.

Изправени сме пред **глобално възстановяване, което продължава да бъде „спъвано“ от пандемията** и нейното въздействие. Не съумяваме да вървим правилно напред — сякаш ходим с **камъни** в обувките си!

Най-непосредствената пречка е „голямото разделение по отношение на ваксинацията“ – достъпът до ваксини на твърде много страни продължава да бъде силно ограничен, което означава, че твърде много хора остават незащитени от Covid.

В същото време държавите остават дълбоко разделени в способността си да реагират — да подкрепят възстановяването и да инвестират в бъдещето.

Можем да осигурим по-стабилно възстановяване навсякъде по света и да изградим по-добър свят за всички след пандемията. Постигането на тази цел обаче изисква съвместни усилия за преодоляване на съществуващите различия.

Именно това ще бъде в центъра на годишните ни срещи следващата седмица.

2. Глобалната перспектива — дивергенция, инфлация и дълг

Нека първо разгледаме икономическата ситуация.

През юли прогнозирахме глобален растеж от 6 процента през 2021 г. Както ще видите в актуализираната ни *Прогноза за световната икономика* през следващата седмица, в момента очакваме **леко забавяне в темпа на растеж през тази година.**

Но рисковете и пречките пред балансираното глобално възстановяване станаха още по-силно изразени: камъните в обувките ни станаха още по-болезнени. Ще се спра на три от тях.

Първата пречка са разликите в икономическия растеж.

Съединените щати и Китай остават жизненоважни двигатели на растежа, въпреки че понастоящем темпото на растеж на икономиките им се забавя. Няколко развити и нововъзникващи икономики продължават да набират скорост, включително Италия и Европа в по-широк план.

За разлика от тях, обаче, в редица държави растежът продължава да се влошава, възпрепятстван от ограничения достъп до ваксини и скромния обхват на политическите мерки, особено в някои страни с ниски доходи. Тези **различия в икономическото състояние стават все по-трайни.**

Очаква се до 2022 г. икономическото производство в развитите икономики да се върне към тенденциите отпреди пандемията. Но на повечето нововъзникващи пазари и развиващи се страни ще им бъдат необходими още много години, за да се възстановят.

Това забавено възстановяване ще затрудни още повече избягването на дългосрочни икономически сътресения, включително от загубата на работни места, която засяга особено силно младите хора, жените и работещите в неформалната икономика.

Второто „камъче в нашите обувки“ е инфлацията.

В редица страни темповете на водещата инфлация нараснаха бързо, като някои от тях отново бяха по-тежко засегнати от други.

Въпреки че очакваме ценовият натиск в повечето страни през 2022 г. да намалее, в някои държави с възникващи и развиващи се икономики той вероятно ще се запази.

Особена тревога по отношение на инфлацията предизвиква повишаването на световните цени на хранителните продукти с над **30 процента** през изминалата година. Заедно с повишението на цените на енергията, това оказва допълнителен натиск върху по-бедните семейства.

В по-общ план перспективите за инфлацията остават силно несигурни. Едно по-трайно нарастване на инфлационните очаквания би могло да доведе до бързо повишаване на лихвените проценти и до рязко затягане на условията за финансиране.

Това ще представлява особено предизвикателство за нововъзникващите и развиващите се икономики с високи нива на дълг.

Така стигаме до третото „камъче в обувката“ — дълговете.

По наши оценки публичният дълг в световен мащаб е нараснал до почти **100 процента** от БВПⁱⁱ. Това до голяма степен отразява необходимия фискален отговор на кризата, както и сериозните загуби на продукция и приходи вследствие на пандемията.

И тук се очертава още едно дълбоко разделение между държавите — някои от тях, особено развиващите се страни, са по-тежко засегнати от други.

Немалко от тях посрещнаха пандемията с изключително ограничена финансова мощ. В момента те разполагат с още по-малко фискално пространство в бюджетите си и с твърде ограничени възможности за емитиране на нов дълг при изгодни условия.

Накратко, те са изправени пред трудни времена и се намират от грешната страна на разделението по отношение на **финансирането на фиска**.

3. Силни политически действия — ваксиниране, калибриране, ускоряване

И така, как да премахнем тези „препъникамъни“ и да преодолеем тези разделения и пречки пред възстановяването?

Отговорът е: *ваксиниране, калибриране и ускоряване.*

Първо, светът трябва да се ваксинира.

Все още можем да постигнем поставените от МВФ, Световната банка, СЗО и СТО цели за ваксиниране на поне **40 процента** от хората във всяка страна до края на тази година, и на поне **70 процента** до края на първата половина на 2022 г.

Нуждаем се обаче от по-силен тласък.

Необходимо е рязко да увеличим доставките на дози за развиващите се страни. По-богатите държави трябва *незабавно* да изпълнят обещанията си за дарения. Заедно трябва да увеличим възможностите за производство и разпространение на ваксини и да премахнем търговските ограничения върху медицинските изделия. В допълнение към ваксините трябва да преодолеем и недостига на **20 млрд. долара** в безвъзмездното финансиране за тестване, проследяване и терапия.

Ако не го направим, големи части от света ще останат неваксинирани и човешката трагедия ще добие още по-големи измерения. Този неуспех допълнително ще забави възстановяването. Възможно е през следващите пет години загубите на световния БВП да нараснат до **5,3 трилиона долара**ⁱⁱⁱ.

Второ, калибриране на политиките в зависимост от условията в страната.

Колкото по-дълго продължи пандемията, толкова по-трайни ще бъдат разделенията между държавите и толкова **по-труден и ще бъде изборът на мерки между разнороден набор от политики**.

Нека за пример вземем **инфлацията и паричната политика**.

Въпреки че централните банки по принцип могат да пренебрегнат преходния инфлационен натиск и да избягват затягане на коланите, докато не се получи по-голяма яснота за основната динамика на цените, те трябва да са готови да действат бързо, ако възстановяването се засили по-бързо от очакваното или рисковете от повишаване на инфлационните очаквания станат осезаеми. Но страните, които вече са изправени пред нарастващи инфлационни очаквания и по-устойчив ценови натиск, бяха принудени да затегнат мерките — труден избор в условията на изключително неравномерния ход на възстановяването.

Не бива да забравяме да наблюдаваме финансовите рискове, включително надценените оценки на активите, които варират в широки граници в различните страни.

Калибрирането на политиките означава и внимателно **адаптиране на фискалните мерки**. Колкото по-дълго продължава пандемията, толкова по-строги ще стават фискалните ограничения, което налага трудни компромиси между спасителните мерки за хората, краткосрочната подкрепа за икономиката и постигането на дългосрочни структурни цели.

Страните с ниски доходи са изправени пред особени предизвикателства: огромни нужди от финансиране, високо дългово бреме и — в последно време — значително по-високи разходи за обслужване на дълга. Те ще се нуждаят от по-добра мобилизация на приходите, повече финансиране при преференциални условия и повече помощ за справяне с дълговите проблеми.

За да преодолеят тези предизвикателства, правителствата се нуждаят от **надеждна политика**: стабилни средносрочни рамки, които да осигурят правилния баланс между предоставянето на подкрепа сега и намаляването на дълга във времето, за да се изгради доверие у гражданите и пазарите.

Докато страните се борят с необходимостта от ваксиниране на населението и калибриране на политиките, те трябва да гледат и към бъдещето - по-зелено, по-интелигентно и по-справедливо.

Така стигаме до третия политически императив: „ускоряване“ на реформите, необходими за трансформиране на икономиките.

На фона на мащабните глобални промени, които предстоят в близките години и десетилетия, ние виждаме три приоритетни въпроса за икономическата и финансовата стабилност: изменението на климата, технологичните промени и приобщаването.

Знаем, че борбата с изменението на климата е от решаващо значение за планетата и за благоденствието. Страшните предупреждения в последния доклад на Междуправителствената група за изменението на климата (МГИК) не оставят никакво съмнение, че трябва да действат сега.

Нуждаем се от стабилна цена на въглеродните емисии, от значително увеличаване на зелените инвестиции през следващите две десетилетия и от подкрепа за най-уязвимите *в рамките* на обществата *и между* държавите. Това ще ни помогне да осигурим преход, който е справедлив и от полза за всички.

Зеленият преход също така предоставя огромни възможности: преминаване към възобновяеми енергийни източници, изграждане на нови електропреносни и снабдителни мрежи, енергийна ефективност и нисковъглеродна мобилност. Ако направим това в съчетание от политики за предлагане, можем да повишим световния БВП с около **2 процента** през настоящото десетилетие и да създадем **30 милиона** нови работни места.

Разбира се, финансирането от частния сектор ще бъде от ключово значение и изисква по-активни глобални усилия за подобряване на данните, оповестяването и таксономиите.

Цифровата революция предоставя и огромни възможности.

Увеличаването на инвестициите в цифрова инфраструктура е от ключово значение, съчетано с инвестиции в образованието, здравеопазването и фундаменталните изследвания. Това е начинът да направим икономиките по-продуктивни и по-приобщаващи.

За да разгърнем този потенциал, се нуждаем от по-справедливи и по-ефективни данъчни системи. Финализирането на споразумението за глобален минимален корпоративен данък е от жизненоважно значение за мобилизирането на приходи за инвестиции в трансформацията.

Работейки заедно, можем да гарантираме, че трансформацията на международната парична система ще бъде от полза за всички.

Само един пример: [нова пилотна схема](#) показва, че цифровите валути, емитирани от централните банки, могат да съкратят времето за трансгранични плащания до секунди и рязко да намалят свързаните с тях разходи. Очевидно е, че възможностите и опасностите, свързани с новите технологии, трябва да бъдат внимателно управлявани.

Предвид огромните политически предизвикателства, свързани с преодоляването на тези пречки, се нуждаем от решителни действия на всички нива — национално и многостранно.

От своя страна, ние от МВФ оставаме неизменен партньор на нашите държави членки. Продължаваме да калибрираме финансовата си подкрепа, както и анализа на политиките и техническите си съвети. Ще ускорим и собствената си трансформация, за да отговорим на променящите се нужди на нашите членове.

Активизирахме се по безпрецедентен начин, като предоставихме **118 милиарда долара** ново финансиране на **87** държави и облекчихме обслужването на дълга на най-бедните ни членове.

Благодарение на колективната воля на нашите членове през август предоставихме нови специални права на тираж в размер на **650 млрд. долара**. Това е най-голямата емисия в историята на МВФ в тази криза без аналог. Приблизително **275 млрд. долара** от общата сума бяха предоставени на държавите с нововъзникващите пазари и развиващите се страни.

Държавите веднага се **възползваха от новите СПТ** и като част от официалните си резерви, което може да повиши доверието и да намали разходите за заемно финансиране.

Някои от тях вече използват част от своите СПТ за приоритетни нужди или планират да направят това. Непал — за внос на ваксини. Северна Македония — за разходи за здравеопазване и жизненоважна подкрепа срещу пандемията. Сенегал — за увеличаване на капацитета за производство на ваксини. А за Хаити, която вече е изправена пред изключително сериозни предизвикателства, СПТ ще помогнат за финансирането на жизненоважен внос.

Въпреки това можем да направим още много, за да помогнем на държавите да премахнат пречките пред възстановяването. Можем да увеличим въздействието на разпределението и да гарантираме, че повече СПТ ще бъдат предоставени на най-нуждаещите се страни. **Призоваваме държавите** със силни външни позиции да пренасочат доброволно своите СПТ.

Това означава, че ще получим нови СПТ в Доверителния фонд за намаляване на бедността и растеж, което ще увеличи възможностите ни да предоставяме безлихвени заеми на страни с ниски доходи. Освен това се ангажираме съвместно с нашите членове да използваме СПТ за създаването на нов Тръст за устойчивост и стабилност, за да помогнем на държавите с ниски доходи и уязвимите страни със средни доходи да постигнат устойчивост и благоденствие в бъдеще.

Максималното използване на новите СПТ е от полза за *глобалното възстановяване, за държавите и за хората.*

4. Заключение

Така стигам до заключителните си мисли.

Често изпитвам тревога за света, който внучката ми и останалите млади хора ще наследят. Днешната ситуация е източник на вдъхновение и надежда.

Въпреки че ни дели океан, днес сме заедно, за да предначертаем по-добро бъдеще. Студентите, събрани тук — **прекрасните студенти от университета „Бокони“** — притежават енергията, ентузиазма и мъдростта на обучението, необходими за преодоляване на препятствията, пред които сме изправени.

Всички научихме толкова много през изминалите 18 месеца. Тази изключителна криза ни раздели.

Едновременно с това, обаче, тя ни въоръжи със знания, които ни позволяват да мислим по различен начин за общото ни бъдеще.

Много показателно е, че обсъждаме този въпрос именно в университета „Бокони“ — икономическият и социалният прогрес са ценности, дълбоко вкоренени в историята на университета.

Сега трябва да използваме тази яснота на мисълта и поуките от кризата, за да отстраним препятствията по пътя си, да премахнем „препъникамъните“ и да вървим напред към по-добро бъдеще за всички.

Molte grazie.

ⁱ Марио Монти, ректор на университета „Бокони“, и Паоло Магри, изпълнителен вицепрезидент на Италианския институт за международни политически изследвания.

ⁱⁱ Нова прогноза на МВФ, Световен публичен дълг към края на 2021 г.

ⁱⁱⁱ Тази прогноза отразява „ендемичния сценарий, при който населението в голяма част от света не бъде ваксинирано и икономиките се приспособяват към функциониране в режим на „живот с Covid“.